

El llenguatge

L'imperatiu (II)

L'ús de les formes d'imperatiu de tercera persona, del singular i del plural, ha esdevingut actualment ben normal pel simple fet que el tractament de vostè comporta aquestes persones verbals: Agafi's fort, Vingul'm a veure, Posin-se còmodes, Diguin-li que no en saben res.

Caldria veure detingudament, però, en quins casos és possible l'ús d'aquestes formes, fora d'aquells que corresponen al tractament de cortesia. Hi ha, en primer lloc, alguna frase fetta, com Valguí l'expressió, la legitimitat de la qual sembla fora de dubte, i que trobem usada per Carles Riba en el próleg de la segona edició del Diccionari de Pompeu Fabra. En canvi, altres expressions de caràcter impersonal, com és ara Vegi's la pàgina anterior o Retalli's aquest capítol, sense que es pugui dir que són incorrectes, es consideren poc recomanables i hi són sense dubte preferibles les solucions Vegeu la pàgina anterior i Retalleu aquest capítol.

Quan s'indueix algú que no és el nostre interlocutor directe a realitzar una determinada acció, és usual de recórrer a les formes del present de subjuntiu, les quals es fan precedir del terme conjuntiu que esdevingut purament introductor, però que representa l'enllaç amb una oració principal de què depèn l'oració de subjuntiu, com és ara L'indico que... Els suggereixo que... Ditem, així, Que no faci imprudències, Que consulti el diccionari, Que canviï els, Que s'espavilli com puguin. Tanmateix, en alguns casos, especialment en escrits periodístics en què l'autor es refereix a una altra persona, normalment amb qui polemitza o de qui comenta o analitza el parer, és força usual de recórrer a l'imperatiu en lloc del subjuntiu, amb què es redueix el distanciament sense arribar a l'acostament de la interpel·lació directa. Cal no confondre, efectivament, encara que la forma sigui la mateixa, aquest imperatiu amb el que correspon al tractament de vostè. Dient Consideri el senyor M la situació del país... l'imperatiu és proplament de tercera persona, el senyor M equivalent a «el». En canvi, dient Consideri, senyor M, la situació del país... hom l'interpe·lla directament, donant-li el tractament de vostè.

Albert Jané